Kalkınma Ajansları Aracılığıyla Dağıtılan Hibelerin PESTLE Yöntemi İle Analizi: Türkiye'de KUZKA Örneği

Analysis of Grants Distributed by Development Agencies via Method of PESTLE: Case of KUZKA in Turkey

Ph. D. Candidate Gizem Saray (Çankırı Karatekin University, Turkey)

Ph. D. Candidate Hilal Abacı (Çankırı Karatekin University, Turkey)

Prof. Dr. Hasan Akça (Çankırı Karatekin University, Turkey)

Asst. Prof. Dr. Levent Şahin (Çankırı Karatekin University, Turkey)

Abstract

Major scale projects have been implemented in Turkey in the context of FYDPs to reduce interregional disparities. Funds for these projects were provided from either WB and EU or Turkey's internal resources. A new application was started in 2006 as parallel to the establishment of Development Agencies in the context of harmonisation process to the EU. There are 26 Development Agencies in Turkey. In this study, KUZKA was selected as research area. Secondary data (call for projects, reports, data of the Ministry of Development, statistics, etc) were used and grants distributed by the KUZKA were examined via PESTLE Analysis. In substance, effects of grants were handled point schemes of politics, economics, social, technological, legal and environmental point of view and also contribution of the KUZKA to regional development in Turkey have been determined.

1 Giriş

Bölgesel eşitsizlik sorunları uzun zamandır tüm dünya ülkelerinde çözülmeye çalışılan bir problem olarak varlığını sürdürmektedir. İşte bu kapsamda bazı gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde bölgelerarası ve hatta aynı bölge içerisinde gelişmişlik farklarının en aza indirilmesi için kalkınma ajansları bir araç olarak kullanılmaktadır.

Türkiye'de ilk Bölgesel Kalkınma Ajansı (BKA) 2006 yılında kurulmasına rağmen; dünyadaki ilk örneği 1933 yılında ABD'de "Tennessee Valley Authority" (Hasanoğlu ve Aliyey, 2006: 87-88; Eroğlu ve Kum, 2010: Özer, 2012: 40) isimli ajans olarak ortaya çıkmıştır. Daha sonra birçok Avrupa ülkesinde bölgesel kalkınma ajansları kurulmuştur. Türkiye'de 1963 yılında uygulanmaya başlayan kalkınma planlarında yer alan bölgesel gelişme politikasının merkezi düzeyde etkinleştirilmesi, yerel dinamiklere ve içsel potansiyele dayalı gelişmenin sağlanması gibi bölgelerarası gelişmişlik farklarının en aza indirilmesine yönelik hedefler son 10 yılda kalkınma ajansları ile sağlanmaktadır (Kalkınma Bakanlığı, 2015). Kalkınma ajanslarının kuruluş, koordinasyon ve görevleri hakkında kanun, 25 Ocak 2006 yılında kabul edilerek yürürlüğe girmiş ve iktisadi ve yerel kalkınmayı sağlamak amacıyla 26 adet BKA kurulmuştur (Soyak, 2005: 3).

Bu çalışmada, öncelikle "kalkınma" ve "bölgesel kalkınma" kavramları ele alınarak, Türkiye'de bölgesel kalkınma sorunları ve bölgelerarası dengesizlik nedenleri irdelenmiş, daha sonra Türkiye ve Dünya'da bölgesel kalkınma aktörü olarak BKA'lar üzerinde durulmuştur. Çalışmanın analiz bölümünde TR 82 Bölgesinde yer alan Kastamonu, Sinop, Çankırı illerini kapsayan Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı (KUZKA) tarafından sağlanan fonlar ve teknik destekler PESTLE yöntemi ile incelenmiştir.

2 Kalkınma ve Bölgesel Kalkınma Kavramlarına Genel Bakış

Kalkınma sorunu dünya genelinde en çok ilgi gören bir konu olması nedeniyle her geçen gün farklı yöntemler ve çözümler ile üzerinde düşünülen bir kavram haline gelmiştir. Han ve Kaya (2008)'e göre kalkınma kavramı sadece kişi başına gelirin artması demek olmayıp, az gelişmiş bir toplumda iktisadi ve sosyo-kültürel yapının da değişmesi, yenileşmesi gibi yapısal değişiklikleri içeren bir konudur.

Son zamanlarda kalkınma sorunlarını ülke bazında değil bölge bazında ele alan, bölgenin gelişimi endeksli hareket eden ve böylece daha kolay çözüm üreten bölgesel kalkınma biçimi tüm dünyada ses getirmiştir. (Clower, 2004: 1)'e göre bölgesel kalkınma ile bölgenin kendine has kaynaklarının işlenmesi sonucu bölgedeki gelir artışına bağlı olarak sosyo-ekonomik yapıda da iyileşmeler meydana gelmektedir. Bu durumda ülkeler bölgesel kalkınmaya yönelenerek tabandan tavana büyüme yöntemi ile bölgeler arasındaki dengesizliği ortadan kaldırmayı hedeflemektedir.

1970'lerden sonra hızlanan küreselleşme, bölgesel kalkınma anlayışında oluşan sistem değişimlerinin ana sebebi olarak kabul edilmektedir. 1950'li yıllardan sonra büyümenin sağlanmasında büyük altyapı yatırımları önerilirken şuan ki durumda bölgesel kalkınma anlayışı; yenilik, yenilikçi çevre, bilgiye dayalı kalkınma anlayışı, beşeri sermaye, kolektif öğrenme, karşılıklı bağımlılık, yerel kültür gibi kavramlardan oluşmaktadır

(Akpınar, 2012). Küreselleşme sürecinin başlamasıyla ortaya çıkan politika değişiklikleri ile geleneksel merkezîyetçi politikalardan yeni bölgesel politika anlayışına geçiş sağlanmıştır (Tablo 1).

Geleneksel Bölge Politikaları	Yeni Bölge Politikaları
<ul style="list-style-type: none"> • Ulus devletin denetiminde, sınırları çizilmiş ve ulus devlet dışına kapalı bir birim (merkezi hükümet baskın) • Temel hedef “ulusal ekonomik büyüme” • Temel kaynak olarak “bölgeler arası yeniden dağıtım” • Ulusal transferlerle ekonomik büyüme • Altyapı geliştirme odaklı çalışmalar 	<ul style="list-style-type: none"> • Yerellerin oluşturduğu ve uluslararası ilişkilere doğrudan açılan bir birim (merkezi hükümet daha az baskın, kolektif yaklaşım) • Temel hedef “bölgesel rekabet gücünü ve bölge ekonomik kapasiteni artırma” • Temel kaynak olarak “yerel ve bölgesel kaynakları harekete geçirme” • Bölgesel yenilik ve bölgelerarası dengesizliği giderme ve sürdürülebilirliği sağlama • İçsel büyüme dinamikleri ile yenilikçi kalkınma anlayışı

Tablo 1. Geleneksel Bölge ve Yeni Bölge Politikaları **Kaynak:** Keskin ve Sungur (2010) 'dan yazarlarca uyarlanmıştır.

3 Türkiye’de Bölgesel Kalkınma Farkları

Türkiye’de var olan kalkınma farklarında özellikle Doğu- Batı ayrımı dikkat çekmektedir. Bölgesel farklılığı ortaya koyan değişkenlerden biri Gayri Safi Katma Değer (GSKD) oranıdır. Gelir eşitsizliğinin göstergesi olan bu ölçümde Türkiye’de gelir dağılımında doğu batı yönünde farklılıklar görülmektedir. Özellikle TR10 (İstanbul), TR21 (Tekirdağ, Edirne, Kırklareli), TR 31(İzmir), TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik), TR42 (Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova), TR51(Ankara) ve TR61(Antalya, Isparta, Burdur) Bölgelerinde GSKD ortalamasının üzerinde seyretmektedir (Şekil 1).

Şekil 1. Türkiye’de Bölgesel Gayri Safi Katma Değer (GSKD), Düzey 2, (2011) **Kaynak:** TÜİK, (2013).

Bölgesel farklılıkların ekonomik göstergelerinden biri de işgücü istatistikleridir. Düzey 2 Bölgelerinde işgücü göstergelerinin yer aldığı Tablo 2’de işsizlik ve istihdam oranlarındaki farklılıklar ile sektörel işgücü dağılımları bölgelerarası farklılığı açık bir şekilde ortaya koymaktadır. İstihdam ve iş gücü verilerinin düşük olduğu TRC2-TRC3 gibi doğu bölgelerinde batıya nazaran yüksek işsizlik ve daha düşük istihdam gözlenmektedir. Genel çerçeveden bakıldığında ise Türkiye’de coğrafi, tarihi, sosyo-ekonomik ve kültürel farklılıklar Tablo 2’de kendini göstermektedir. Bu farklılıkların giderilmesi ise bölgelere yönelik özel istihdam politikaları ile mümkün olmaktadır.

2. Düzey	Tarım (%)	Sanayi (%)	Hizmet (%)	İstihdam Oranı (%)	İşsizlik Oranı (%)
Türkiye	21,1	27,9	51,0	45,5	9,9
TR10 (İstanbul)	0,5	36,7	62,8	46,4	11,9
TR21 (Tekirdağ, Edirne, Kırklareli)	19,6	39,9	40,4	52,0	7,6
TR22 (Balıkesir, Çanakkale)	30,9	21,3	47,8	45,3	5,6
TR31 (İzmir)	10,5	31,7	57,8	46,1	13,9
TR32 (Aydın, Denizli, Muğla)	29,4	24,2	46,4	50,0	7,2
TR33 (Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak)	39,2	22,6	38,1	50,3	3,9
TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)	10,8	43,3	45,9	46,3	6,2
TR42 (Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova)	18,3	36,5	45,3	49,0	10,0
TR51 (Ankara)	3,0	25,7	71,3	45,6	11,5
TR52 (Konya, Karaman)	25,6	29,0	45,3	46,4	5,6
TR61 (Antalya, Isparta, Burdur)	27,7	14,6	57,7	51,4	8,3
TR62 (Adana, Mersin)	21,1	23,8	55,1	43,9	10,7
TR63 (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye)	21,6	29,6	48,8	36,7	15,4
TR71 (Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir)	34,3	17,8	47,9	44,7	7,7
TR72 (Kayseri, Sivas, Yozgat)	26,4	25,7	47,9	43,3	9,6
TR81 (Zonguldak, Karabük, Bartın)	38,5	23,7	37,8	49,5	6,0
TR82 (Kastamonu, Çankırı, Sinop)	46,6	15,7	37,6	49,8	6,5
TR83 (Samsun, Tokat, Çorum, Amasya)	40,1	20,6	39,3	46,7	6,2
TR90 (Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane)	44,7	17,5	37,8	49,6	6,2
TRA1 (Erzurum, Erzincan, Bayburt)	50,8	11,9	37,3	46,7	7,4
TRA2 (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan)	59,6	14,0	26,4	53,0	3,4
TRB1 (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli)	31,5	18,1	50,4	43,2	7,5
TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri)	46,9	19,2	34,0	42,0	13,5
TRC1 (Gaziantep, Adıyaman, Kilis)	18,7	33,4	47,9	39,7	8,0
TRC2 (Şanlıurfa, Diyarbakır)	39,0	19,9	41,1	35,0	17,4
TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt)	24,4	20,2	55,4	28,2	24,0

Tablo 2. Düzey 2 Bölgeleri İşgücü İstatistikleri, 2014 **Kaynak:** TÜİK (2015).

4 Dünyada ve Türkiye’de BKA Oluşumları

BKA’lar bölgelerin çok yönlü gelişimini sağlamak amacıyla alternatif politikalar üreten, bölgenin sosyo-kültürel gelişimine katkıda bulunan, bölgesel girişimciliğin önünü açan yerel/bölgesel dinamikler ile merkezi hükümet arasında köprü vazifesi gören yapılar olarak değerlendirilmektedir (Engin, 2011: 68).

1929 bunalımından sonra oluşan kriz ortamından diğer bölgelere göre en çok etkilenen Tennessee Vadisi Bölgesini canlandırmak için kurulan kalkınma idaresi ile büyük baraj projeleri hayata geçirilerek göç veren konumundan göç alan konumuna geçiş sağlanmış ve bir süre sonra en önemli tarım merkezlerinden biri haline gelen bölgede istenilen kalkınma hedefine ulaşılmıştır (Filiztekin, 2008: 97). Yeni kalkınmacılık anlayışının örgütsel bir biçimi olarak BKA’lar 1980’lerde yaygınlaşan kamu işletmeciliği ve 1990’larda yaygınlaşan yönetim anlayışının bir ürünü olarak özel sektörün ve yerel aktörlerin bölgesel kalkınma sürecine aktif katılımını sağlamakla görevlendirilmişlerdir. 1990’lardan itibaren AB’nin rekabete dayalı fon sağlamaya başlaması ile AB üye ülkelerinde BKA sayıları ve etkinlikleri oldukça artış göstermiştir. Yaklaşık 20.000 kuruluş bulunan dünyada ortak bir kalkınma ajansı modeli tanımlamak ise oldukça güçtür (TEPAV, 2005). AB’nin artan fon etkinliği ile beraber sadece Orta ve Doğu Avrupa ülkelerindeki BKA sayısı 150’ye ulaşmıştır. 1991 yılında bu ajansları ortak platformda bir araya getirme ihtiyacıyla esas görevi dünyadaki BKA’lar ile AB’deki BKA’lar arasında ortak projeler yürütmek olan ve AB adına danışmanlık hizmeti veren Avrupa Bölgesel Kalkınma Ajansları Birliği (EURODA) kurulmuştur (Özmen’den Akt. Cankorkmaz, 2011).

Türkiye’de 22 Eylül 2002’de kısa vadede istatistiksel bölge olarak bilinen NUTS sistemi kabul edilerek, 2003 yılı Katılım Ortaklığı Belgesinde, katılım öncesi mali yardım programından yararlanabilmek amaçlı Bölgesel Kalkınma Ajanslarının kurulması öngörülmüştür. Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun 25 Ocak 2006 tarihinde kabul edilerek, 08 Şubat 2006 tarihinde resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir (Soyak, 2005). Kararname ile mevcut 81 İl Düzey III, komşu illerin gruplandırılması ile 26 Düzey II, Düzey II İstatistik Bölge Birimlerinin gruplandırılması sonucu da 12 Düzey I bölgesi oluşturulmuştur

(Sarıhan, 2011: 87). Bu sınıflandırma kapsamında Türkiye’de BKA’lar Düzey II kademesinde 26 bölgede kurulacak birimlerdir (Tablo 3).

1	TR31	İzmir Kalkınma Ajansı (İzmir)
2	TR62	Çukurova Kalkınma Ajansı (Adana, Mersin)
3	TRB1	İstanbul Kalkınma Ajansı (İstanbul)
4	TR52	Mevlana Kalkınma Ajansı (Konya, Karaman)
5	TR83	Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı (Amasya, Çorum, Samsun, Tokat)
6	TRA1	Kuzeydoğu Kalkınma Ajansı (Erzurum, Erzincan Bayburt)
7	TRB2	Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (Muş, Hakkâri, Bitlis, Van)
8	TRC1	İpekyolu Kalkınma Ajansı (Adıyaman, Gaziantep, Kilis)
9	TRC2	Karacadağ Kalkınma Ajansı (Diyarbakır, Şanlıurfa)
10	TRC3	Dicle Kalkınma Ajansı (Batman, Mardin, Siirt, Şırnak)
11	TR21	Trakya Kalkınma Ajansı (Edirne, Kırklareli, Tekirdağ)
12	TR22	Güney Marmara Kalkınma Ajansı (Balıkesir, Çanakkale)
13	TR32	Güney Ege Kalkınma Ajansı (Aydın, Denizli, Muğla)
14	TR33	Zafer Kalkınma Ajansı (Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak)
15	TR41	Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı (Bursa, Eskişehir, Bilecik)
16	TR42	Doğu Marmara Kalkınma Ajansı (Kocaeli, Sakarya, Bolu, Düzce, Yalova)
17	TR51	Ankara Kalkınma Ajansı (Ankara)
18	TR61	Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı (Antalya, Isparta, Burdur)
19	TR63	Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye)
20	TR71	Ahiler Kalkınma Ajansı (Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir, Niğde)
21	TR72	Orta Anadolu Kalkınma Ajansı (Kayseri, Sivas, Yozgat)
22	TR81	Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı (Bartın, Karabük, Zonguldak)
23	TR82	Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı (Kastamonu, Çankırı, Sinop)
24	TR90	Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon)
25	TRA2	Serhat Kalkınma Ajansı (Ağrı, Ardahan, Iğdır, Kars)
26	TRB1	Fırat Kalkınma Ajansı (Bingöl, Elazığ, Tunceli, Malatya)

Tablo 3. Türkiye’de Bulunan Kalkınma Ajansları ve Kapsadığı İller **Kaynak:** Kobi Danışmanlık (2015).

5 PESTLE Yönteminin Teorik Yapısı

PESTLE bir dış çevre analizi olup, Political (Politik), Economical (Ekonomik), Social (Sosyal), Technological (Teknolojik), Legal (Yasal), Environmental (Çevresel) faktörlerin İngilizce baş harflerinin birleşiminden oluşmaktadır (Dcosta, 2011). Bu yöntemin amacı konuyu farklı açılardan kategorize ederek kuş bakışı bir incelemeyi sağlamak ve incelenen faktörlerin konu üzerindeki etkinliğini tespit etmeye çalışmaktır. PESTLE Yönteminde kullanılacak unsurlar Tablo4’de yer almaktadır.

Political (Politik)	Economical (Ekonomik)	Social (Sosyal)	Technological (Teknolojik)	Legal (Yasal)	Environmental (Çevresel)
-Siyasi etkiler -Politik kararlar -Hükümet tutum ve davranışları	-Ekonomik kalkınma bazlı destekler -Altyapı geliştirme programları -İstihdam olanakları	-Sosyal refahı artırmaya yönelik eğitim, sağlık, kültür, sanat ve turizm amaçlı destekler	-Bölgesel kalkınmaya yönelik teknik destekler -Teknoloji transferleri	-Dağıtılan hibeleri düzenlemeye yönelik alınan kararlar, kanun ve tasarılar	-Çevre koruma ve sürdürülebilirliği sağlamaya yönelik destekler

Tablo 4. PESTLE Unsurları *Yazarlar tarafından oluşturulmuştur

6 PESTLE Yöntemi İle Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı (KUZKA) İncelemesi

Değişim ve gelişim planlarının yapıldığı dünyada ve özellikle gelişmekte olan ülkelerde bölgelerin ve şehirlerin farklı özelliklere sahip olması bu alanlara özel bir bakış açısını gerektirmektedir. Bölge merkezli bakış açısı ile ihtiyaçların daha net görülebilirliği ve karşılanabilirliği söz konusudur. Türkiye’nin AB’ye uyum sürecinde geldiği aşamada Düzey II olarak adlandırılan 26 bölgeye ayrılması da özelden genele giden bu sistemin bir sonucudur.

Şekil 2. İstatistikî Bölge Birimleri Düzey 2 **Kaynak:** KUZKA (2013a).

TR82 Düzey II Bölgesinde yer alan ve Çankırı, Kastamonu ve Sinop illerini çalışma alanı olarak kapsayan KUZKA (Şekil 2) Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı'nın kısaca ifade edilmiş şeklidir. 25.07.2009 tarihinde 15236 sayılı kanun ile kurulan KUZKA "Bölgenin sahip olduğu yetenekleri geliştirmek ve bilgi birikimini artırarak sürdürülebilir bölgesel kalkınmayı hızlandırmak" amacını taşımaktadır (KUZKA, 2015a). Bölge yapısal olarak incelendiğinde; nüfusu 1 milyonun altında olan tek düzey II bölgesidir, okullaşma oranı Türkiye ortalamasından iyi görünen, oransal olarak en yaşlı nüfusa sahip ve GSKD bakımından da ortalamasının altında bir durum sergilediği görülmektedir. TR82 Bölgesi'nde istihdam, sektörel dağılımında, %15,7 sanayi, %36,6 hizmet ve %47,7'lik pay ise tarım sektöründe yoğunlaşmıştır (KUZKA, 2014).

KUZKA 2010-2013 yılları arasında kamu ve özel sektörlere yönelik toplamda 49 milyon TL ile 8 mali ve teknik hibe desteği sağlamıştır. Ayrıca 2015 yılında İktisadi Kalkınma (İKAP2) ve Bölgesel Altyapı Geliştirme (BAP2) mali destek programları kapsamında 20,5 milyon TL'lik proje desteği açılmıştır. TR82 Bölgesine 5 yılda toplamda 70 milyon TL'lik hibe desteğinde bulunmuştur (Tablo 5)

Yıllar	Miktar (TL)
2010	200 bin
2011	15,6 milyon
2012	12,5 milyon
2013	20,9 milyon
2015	20,5 milyon

Tablo 5. KUZKA aracılığı ile dağıtılan hibeler (2010-2015) **Kaynak:** KUZKA (2015b).

Çankırı, Kastamonu, Sinop, bölgelerini kapsayan KUZKA'nın sağladığı destekler PESTLE analizi kullanılarak incelenmektedir. Çalışmada, KUZKA faaliyet raporları, Kalkınma Bakanlığı ve TÜİK verileri ile daha önce yapılmış lisansüstü tezler ve hazırlanmış raporlar ikincil veriler olarak kullanılmıştır.

Bölgesel kalkınma farklılıklarının giderilmesine yönelik; rekabetin ve istihdamın artırılması, beşeri gelişme ve sosyal dayanışmanın güçlenmesi, kamu hizmetlerindeki kalite ve etkinliğin artırılması ve bölgesel gelişmeye yönelik çalışmalar 9. Kalkınma Planı (2007-2013) ve 10. Kalkınma Planının (2014-2018) temel amaçlarındandır (Kalkınma Bakanlığı, 2015). KUZKA'da kalkınma planlarının gerçekleşmesinde yardımcı aktörlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

TR82 Bölgesinde yer alan Çankırı, Kastamonu, Sinop illerinde 2011 yılında 6 594 dolar olarak ölçülen GSKD, 9 244 dolarlık Türkiye ortalamasından düşüktür. 2013 yılında ölçülen ve bir önceki yıla göre alınan TÜFE değişim oranı ise %7,33 olup bu değer %7,40 olan Türkiye değerinin altındadır (KUZKA, 2013a). KUZKA bu değerleri yükseltme adına bölgenin gelişimine yönelik istihdam ve işgücü olanağı yaratan pek çok proje ve faaliyet gerçekleştirmektedir. Nitekim "Potansiyelini Değere Dönüştüren Ekonomi" vizyonu ile İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı (İKAP2) ve Bölge Altyapısını geliştirmeye yönelik mali destek programları (BAP2) kapsamında proje ve faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Bu faaliyetlere örnek olarak Çankırı'da ilk tuz oteli, Japon lastik üretim tesisi yatırımı, Kaya Tuzu Mağarasının Çankırı turizm ve ekonomisine kazandırılması, Kastamonu'da mesafeleri daraltan Tünel Projesi ile bölgeye talebin artması vb. verilebilir (KUZKA, 2015c).

Sosyal refahı sağlama hedefi çerçevesinde oluşturulan sosyal projeler ile sosyal ve kültürel alanların topluma kazandırılması amaçlanmaktadır. Taşköprü Belediyesi'nin Cumhuriyet Meydanı park düzenlemesinin tarihi mekânlarla birleştirilmesi, Sinop mezbaha projesi kapsamında büyük ve küçük hayvanların kesim ihtiyacının karşılanması, engelsiz okul projesi kapsamında Çankırı'da okullarda engellilere yönelik asansörlerin kurulması,

rampaların yapılması, tuvalet ve lavaboların engellilerin kullanıma uygun hale getirilmesine yönelik planlamalar vb. projeler ile sosyal ortamlar temin edilmektedir (KUZKA, 2015c).

Bölge ekonomisinde teknolojik gelişme faktörünün kullanımı ile istihdam ve bölgesel kalkınmaya etki eden projeler bulunmaktadır. Örneğin Kastamonu Üniversitesi teknoloji geliştirme bölgesi kapsamında Kastamonu Organize Sanayi Bölgesi Endüstriyel Arıtma Tesisinin kurulumu projesi onaylanmıştır (KUZKA, 2013b). Kastamonu’da Üniversite ve KUZKA aracılığı ile Teknokent projesinin imzalanması da bölgede yeni işgücü olanakları yaratarak küçük ölçekli altyapının geliştirilmesine olanak sağlayacak projelerdendir (Kastamonu Beyaz Haber, 2014). Ayrıca yatırımcıya ihtiyacı olan bilgiyi online ve offline ortamlarda sağlayarak Kastamonu, Çankırı ve Sinop illerine yatırımı kolaylaştıran “*Invest in TR82*” projesi kapsamında teknik destek işbirliğinin sağlanmasını kolaylaştıracak ilk ödüllü projenin imzaları atılmıştır (KUZKA, 2015c).

Çevre koruma, düzenleme ve sürdürülebilirliği sağlamaya yönelik “*yeşil doğa ve yaşanabilirlik*” vizyonu çerçevesinde Boyabat Belediyesi işbirliğinde Gazidere Islahı ve Kanalizasyon Hattı kurulum Projesi (KUZKA, 2011), Çankırı’da KUZKA aracılığı ile bakım onarım ve çevre düzenlemeleri kapsamında Alparsı Göleti ve Mesire alanı vb. girişimlerinde girişimlerinde bulunulmuştur (TC. Çankırı Valiliği, 2015).

KUZKA’nın kurulum kanunu kapsamında oluşturulan proje ve faaliyetler özelden genele gelişim ve kalkınmayı sağlayarak bölgesel eşitsizliği giderme amacı taşımaktadır.

Faktörler	Örnekler ve Açıklamalar
Politik (Political)	Helsinki Zirvesi (1999) ile AB’ye uyum süreci 9. Kalkınma Planı (2007-2013) 10. Kalkınma Planı (2014-2018)
Ekonomik (Economic)	“Potansiyelini Değere Dönüştüren Ekonomi” Vizyonu İktisadi Kalkınma (İKAP2) Mali Destek Programı ve Bölge Altyapısını (BAP2) geliştirmeye yönelik mali destek programları Çankırı da ilk tuz oteli Çankırı’da Japon lastik firmasını için yatırım Çankırı Kaya tuzu mağarasının turizme kazandırılması Kastamonu’da mesafeleri daraltan Tünel projesi
Sosyal (Social)	“ <i>Sosyal Refah</i> ” Vizyonu Taşköprü Belediyesi’nin Cumhuriyet Meydanı park düzenlemesinin tarihi mekânlarla birleştirilmesi Kültür, Sanat, Turizm ve Sağlıklı Yaşam Projesi Engelsiz Okullar Projesi
Teknolojik (Technological)	“ <i>Invest in TR82</i> ” projesi kapsamında teknik destek işbirliği Kastamonu Organize Sanayi Bölgesi Endüstriyel Arıtma Tesisi Kastamonu’da Üniversite İşbirliğinde Teknokent Projesi
Yasal (Legal)	25.1.2006 tarihli ve 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun 25.07.2009 tarihinde 15236 sayılı kanun ile KUZKA’nın kurulum Kanunu
Çevresel (Environmental)	“ <i>Yeşil Doğa ve Yaşanabilir Mekânlar</i> ” vizyonu Boyabat Belediyesi işbirliğinde Gazidere Islahı Çankırı’da KUZKA aracılığı ile bakım onarım ve çevre düzenlemeleri kapsamında Alparsı Göleti ve Mesire alanı yapımı

Tablo 6. PESTLE Özeti *Yazarlar tarafından oluşturulmuştur

AB’ye uyum sürecinde gerçekleşen proje ve faaliyetler TR82 bölgesinde politik, ekonomik, sosyal, teknolojik, yasal ve çevresel boyutlarda kategorize edilmiş ve incelenen bu proje ve faaliyetler ile halkın katılımı sağlanarak bölge ekonomisine ciddi oranlı katkıları görülmüştür.

Özellikle iktisadi kalkınma çerçevesinde bölge altyapısını geliştirmeye yönelik ekonomik faktörlü projeler ile sosyal refahı artıracak kültür, turizm ve sağlıklı yaşam kapsamında sosyal faktörlü projelerin daha çok desteklendiği gözlenmiştir.

Üniversiteler ile oluşturulan teknik işbirliği sonucu istihdam olanakları yaratılmıştır.

Çevresel restorasyon ve ıslah projeleri ile daha yaşanabilir ortamlar oluşturulmuştur.

7 Sonuç

2009 yılında faaliyete başlayan KUZKA, kurulumundan bu zamana kadar bölgesel faaliyetlerini sürdürerek ekonomik gelişimi desteklemiştir. Faaliyetlerin Politik, Ekonomik, Sosyal, Teknolojik, Yasal ve Çevresel boyutlarının incelendiği çalışmada KUZKA'nın aracı olduğu proje faaliyetlerin bölgesel değişim ve gelişimde ciddi etkileri görülmüştür. Özellikle geri kalmış bölgelerde altyapı, tarım, ticaret gibi konularda yaratıcı projeler topluma kazandırılmıştır.

Halkı girişimciliğe yönlendiren, isteklerini gerçekleştirmek için adım atan, daha katılımcı bir toplumun oluşması sağlanmıştır. Böylece gelecekte toplum içerisinde var olan halkın kendi ihtiyaçlarına cevap verebileceği bir düzen oluşacaktır.

KUZKA hibelerinin özellikle ekonomik yönlü mali destek programları sayesinde TR82 bölgesinde potansiyeller değere dönüşmüştür. Ekonomik destekler ile kapasiteleri genişleyen pek çok işletme istihdam oranında da artışları beraberinde getirmiş ve iktisadi kalınma zinciri oluşmuştur.

Eğitim, kültür, sağlık, turizm yönlü projeler ile sosyal refah artmış ve TR82 Bölgesinde ıslah projeleri ile yeşil doğa ve yaşanabilir mekânların oluşumu da artış göstermiştir.

PESTLE yöntemi ile incelenen KUZKA proje ve faaliyetlerinin özellikle ekonomik, sosyal ve çevresel faktörlerde daha etkin olduğu gözlemlenmiştir.

Sonuç olarak KUZKA potansiyeli değere dönüştüren, sosyal refah, yeşil doğa ve yaşanabilir mekânlar çerçevesinde oluşturduğu faaliyet vizyonu ile bölgesel ekonominin gelişim ve değişimini sağlamıştır. Bu durum Türkiye’de KUZKA’nın bölgesel kalkınmadaki yüksek katkısını da ortaya koymaktadır.

Kaynakça

- Akpınar, 2012. “Türkiye’de Değişen Bölgesel Kalkınma Politikaları”, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi* s.6, s.29.
- Cankorkmaz, 2008. “Türkiye’de Bölgesel Kalkınma Ajansları ve Bu Ajanslara Yönelik Eleştiriler” *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, **26**, s. 113-138.
- Clower, 2004. “Multinational Lessons From Local and Regional Economic Development Agencies”, *Presented to The Annual Meeting of The European Regional Science Association*, Portugal.
- Cankorkmaz, (2008). *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, **26**, s.113-138.
- TC. Çankırı Valiliği (2015). <http://www.cankiri.gov.tr/index.php/post/view?id=3069>
- Dcosta, 2011. <http://www.brightbpm.com/project-planning/51754-components-of-a-pestle-analysis/>
- Engin, 2011. “Kalkınma Ajansları: Türkiye ve İngiltere Ülke Örnekleri”, *Sosyal Ve Beşeri Bilimler Dergisi*, **3**, s. 65-77.
- Eroğlu ve Kum, 2010. “Türkiye’de Kalkınma Ajanslarının İdari Teşkilat İçindeki Yeri”, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, **35**, s. 175-198.
- Filiztekin, 2008. “Türkiye’de Bölgesel Farklar ve Politikalar” , İstanbul.
- Han ve Kaya, 2008. “Kalkınma Ekonomisi Teori ve Politika”, Ankara.
- Hasanoğlu ve Aliyev, 2006. “Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde Türkiye’de Bölgesel Kalkınma Ajansları”, *Sayıştay Dergisi*, s. 60.
- Kalkınma Bakanlığı, 2015. Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013), <http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Kalknma%20Planlar/Attachments/1/plan9.pdf>
- Keskin ve Sungur 2010. “Bölgesel Politika Ekseninde Yaşanan Döngü”, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* s. 271-293.
- KobiDanışmanlık, 2015. <http://www.kobidanismanlik.com.tr/site/35657/uploads/o/2015/19/dc5344b456215b5e8d4f090148b47da7.jpg>
- KUZKA, 2011. http://www.kuzka.org.tr/Haber/Dosya/II8E42011_YILI_CEVRE_VE_TURIZM_ALTYAPISI_MALI_DES_TEK_PROGRAMI_ASIL_VE_YEDEK_LISTELER.pdf.
- KUSKA, 2013a. Tr82 Düzey 2 Bölgesi (Kastamonu, Çankırı Ve Sinop İlleri) Bölge Planı 2014-2023.
- KUZKA, 2013b.
- [http://www.kuzka.gov.tr/Icerik/Dosya/www.kuzka.gov.tr_70_EF5N17GK_TR82_2013_BAP_\(basarili_projeler_listesi_asil\).pdf](http://www.kuzka.gov.tr/Icerik/Dosya/www.kuzka.gov.tr_70_EF5N17GK_TR82_2013_BAP_(basarili_projeler_listesi_asil).pdf).
- KUZKA, 2014. http://www.kuzka.org.tr/Icerik/Dosya/www.kuzka.gov.tr_37_VP7W46OE_01-kurumsal-stratejik-plan.pdf.

- KUZKA 2015a. <http://www.kuzka.org.tr/kurumsal.asp?K=1&Kurumsal=hakkimizda>.
- KUZKA 2015b. <http://www.kuzka.org.tr/basinda-detay.asp?H=743&Haber=kuzkadan-tr82-bolgesine-98-milyon-avroluk-dev-ab-fonu>.
- KUZKA 2015c. <http://www.kuzka.org.tr/basinda.asp?BH=1&Basinda=haberler>
- Özer, 2012. “Türkiye’de Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Sosyal Ekonomik İşlevleri”, *Kamu-İş*, **12/2**, s. 37-74.
- Sarıhan, 2011. “Yerel İktisadi Kalkınma Bağlamında Kalkınma Ajanslarının Rolü ve Türkiye Uygulamaları”, *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Soyak, 2005. “Ertelenen 9. Kalkınma Planı ve Türkiye’de Planlamanın Geleceği Üzerine Bir Not”, *Bilim ve Ütopya Dergisi*, s. 3-4.
- TEPAV, 2005. Bölgesel Kalkınma Ajansları, http://www.tepav.org.tr/upload/files/1271245092r8246.Bolgesel_Kalkinma_Ajanslari.pdf
- TÜİK, 2013. Seçilmiş Göstergelerle Çankırı 2013, <http://www.tuik.gov.tr/ilGostergeleri/iller/CANKIRI.pdf>
- TÜİK, 2015. İşgücü İstatistikleri, 2014, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18645>.